
ЕФЕКТИВНІСТЬ ТА РЕЗУЛЬТАТИВНІСТЬ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ

УДК 336.62

*Диба Олександр Михайлович**

ФІНАНСОВА СКЛАДОВА СТАЛОГО РОЗВИТКУ КОРПОРАЦІЇ

Анотація. У статті обґрунтовано різні погляди на суть і природу сталого розвитку, розмежовано основні компоненти сталого розвитку. Наголошено на можливості застосовувати фінансову складову як у якості передумови, так і у якості результату сталого розвитку. Звернуто увагу на можливості поєднання фінансових і не фінансових індикаторів ділової активності корпорації.

Ключові слова: сталий розвиток, фінансування, фінансовий показник, корпоративна культура.

Вступ. Зростання конкуренції на міжнародних ринках в умовах сьогодення неодмінно потребує успішної взаємодії компанії із представниками міжнародного бізнесу та врахування не лише фінансових, але й не фінансових індикаторів функціонування. Тому, для суб'єкта господарювання нагальними стають питання стосовно поєднання можливостей здійснення безпосередньої виробничої діяльності, реалізації успішної політики управління бізнесом, заохочення персоналу, впливу на соціальний та екологічний розвиток суспільства. Усі наведені аспекти певним чином пов'язані із концепцією сталого розвитку корпорації, яка в свою чергу ґрунтується на досить різноманітних пріоритетах практичного впровадження. Проте, безумовно, однією із основних складових сталого розвитку будь-якої корпорації залишається її фінансова складова, яка слугує одночасно інструментом і ресурсом для подальшого просування існуючих напрямів ділової активності.

Постановка задачі. Перехід вітчизняної економіки до ринкових умов господарювання послугував поштовхом до розширення досліджень різноманітних аспектів сталого розвитку на рівні корпорації у працях сучасних авторів. Зокрема, окремі питання вивчали О. Амоша, В. Антонюк, Т. Андреева, А. Кузнецова й інші. Проте, питання фінансової складової сталого розвитку корпорації все ще залишається не достатньо обґрунтованим, тому потребують розширення теоретична та прикладна складові дослідження.

Результати. У теоретичному аспекті поняття сталого розвитку достатньо часто ототожнюється із корпоративною соціальною відповідальністю. При чому, перше із наведених понять знайшло максимальне поширення в Європі, а друге – у США [10].

Одним із перших на дослідження суті розвитку звернув увагу Й. Шумпетер, який, зокрема, диференціював економічний розвиток та економічне зростанням, які, на думку вченого, полягали в такому: !Поставте в ряд стільки поштових ка-

* *Олександр Михайлович Диба* – канд.т екон. наук, доцент, доцент кафедри інвестиційної діяльності, ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана» *dyba_m@ukr.net*

рет, скільки побажаєте – залізниця у Вас при цьому не вийде» [8]. Тобто, на відмінну від якісного зростання, розвиток є поступальним процесом достатньо не різних і відносно тривалих змін.

Тобто, одночасно, виникає питання стосовно стійкої тривалості (сталості) таких змін. Так, В. А. Гросул відзначає, що в широкому розумінні сталість – це стан системи, за якого кількісні характеристики її елементів, а також їхні властивості та відносини залишаються незмінними у разі перетворення системи, що викликано змінами в середовищі її функціонування [3, с. 161].

На нашу думку, сталий розвиток корпорації передбачає поєднання динамізму розвитку із статичними (уставленими) характеристиками сталості, яке забезпечується за рахунок взаємодії ключових елементів даної системи. Наприклад, узагальнене Е. Шумахером визначення сталого розвитку вказує на те, що сталий розвиток ґрунтується на органічному тринітарному поєднанні економічної, соціальної та екологічної сфер, а також передбачає досягнення екологічної безпеки, економічної стабільності та розвитку, соціального благополуччя [11].

На думку вітчизняного автора І. П. Васильчук, це нова управлінська філософія, за якої управлінські рішення ухвалюються з урахуванням економічного, екологічного та соціального ефектів. Крім цього автор вважає, що сталий розвиток передбачає підтримку поступового стійкого росту частки ринку та обсягів реалізації продукції, які за умов зниження витрат і не нанесення шкоди навколишньому середовищу мають призвести і до зростання фінансових результатів. При цьому, фінансовий результат має досягатися за умов скорочення шкідливого впливу результатів діяльності підприємства на навколишнє середовище, включаючи і людство як частину природи [2, с. 41].

Підтвердженням наведених теоретичних тверджень є практичний досвід вітчизняних суб'єктів господарювання. Наприклад, згідно матеріалів звіту про сталий розвиток корпорації «Оболонь» протягом 2015 р. інвестиції мали таку структуру за сферами залучення:

- інвестиції у власне виробництво (10 млн грн);
- інвестиції в охорону праці (3,63 млн грн);
- інвестиції у спонсорство і благодійність (2,5 млн грн);
- інвестиції в розвиток місцевих громад (3,3 млн грн);
- допомога військовослужбовцям (3,2 млн грн) [4].

Тобто, забезпечується стійке поєднання власне економічних, соціальних та екологічних пріоритетів.

У вужчому розумінні сталий розвиток корпорації розглядає Л. А. Квятковська, яка підкреслює його здатність до здійснення економічної діяльності в кожен окремий момент часу в умовах невизначеності впливів зовнішнього середовища, які порушують нормальне функціонування і розвиток корпорації. Динамічний сталий розвиток характеризує процес розвитку корпорації, постійність і безперервність його змін у напрямку вдосконалення з метою переходу корпорації на якісно новий рівень діяльності. Відмінною особливістю динамічного сталого розвитку є те, що на кожному етапі розвитку відбувається «закріплення» якісних змін, поліпшень на основі циклічного відтворення постійної системи функцій корпорації, що складає зміст процесу її функціонування [5, с. 87].

У свою чергу, успішне поєднання статичного та динамічного аспектів сталого розвитку можливе за умови трансформаційних змін, базові із яких наведемо на рис. 1.

Рис. 1. Трансформаційні орієнтири сталого розвитку корпорації

Джерело: [10]

Тобто, очевидним є те, що реалізація основних трансформаційних змін можлива за допомогою використання відповідних фінансових механізмів. Адже, можливість включення не фінансових індикаторів до стратегії та звітності все-таки є залежною від фінансових результатів попередньої ділової активності корпорацій. Крім того, на сьогодні серед ряду вітчизняних авторів панує думка, що, на жаль, сталий розвиток для керівників вітчизняних корпорацій часто зводиться до забезпечення виживання в жорстоких умовах зовнішнього середовища та отримання необхідної кількості фінансових ресурсів для належного забезпечення їх подальшого функціонування [7].

У свою чергу, сучасне розуміння взаємозв'язку фінансових чинників зі створенням доданої акціонерної вартості бере початок у працях А. Раппапорта, який уперше використав метод оцінки акціонерної вартості на основі моделі дисконтованої вартості грошового потоку. Він запропонував виділяти сім чинників, які є основними для створення акціонерної вартості:

- 1) темпи зростання обсягів продажу;
- 2) коефіцієнт рентабельності операційного прибутку;
- 3) ставка податку;
- 4) капіталовкладення в основний капітал;
- 5) інвестиції в робочій оборотний капітал;
- 6) період планування горизонт/прогнозування;
- 7) необхідна норма прибутковості [1, с. 171].

Отже, результуючі фінансові показники, в першу чергу, є основою для початку «поза виробничої», націленої на досягнення соціальних пріоритетів активності. Проте, так звані, «нефінансові» чинники також, у результаті, впливають на майбутні фінансові результати основної діяльності.

Наприклад, окремі зарубіжні автори при встановленні результуючих фінансових чинників, на які впливають визначені нефінансові чинники, поділяють їх на дві групи: переважно залежні від обсягів виручки та переважно залежні від витрат.

До результуючих фінансових чинників, що залежать від виручки, віднесено:

- можливості зростання;
- конкурентна позиція;
- капітал бренду.

До результуючих фінансових чинників, що залежать від витрат, віднесено:

- вартість трудових ресурсів;
- вартість капіталу;
- операційна ефективність;
- ризик-менеджмент [12, с. 8].

Спостерігаємо, що фінансова складова присутня, як у вхідних, так і в результуючих параметрах сталого розвитку корпорації. Тому, виправданим є її присутність протягом усього процесу реалізації сталого розвитку корпорації. Наприклад, погоджуємося з точкою зору вітчизняних авторів, які виокремлюють такі ознаки сталого розвитку корпорації:

- фінансова стабільність і позитивна динаміка прибутковості, збільшення ринкової частки;
- ефективне використання ресурсів, політика ресурсозбереження;
- здатність протидіяти негативним чинникам внутрішнього і зовнішнього середовища, розвиток відповідно до наміченої стратегії;
- соціальна захищеність персоналу, створення сприятливих умов для праці, компетентність персоналу;
- перманентна інноваційна діяльність, використання досягнень науково-технічного прогресу задля збільшення ефективності діяльності;
- реалізація соціальних проектів, підтримка сталих зв'язків з усіма стейкхолдерами підприємства, позитивна оцінка методів і етики діяльності підприємства суспільством;

- застосування технологій, які завдають мінімальний шкідливий вплив на навколишньому середовищу або не завдають його взагалі [6].

У результаті поєднання різних точок зору, на рис. 2 схематично зображено місце фінансової складової у системі сталого розвитку корпорації.

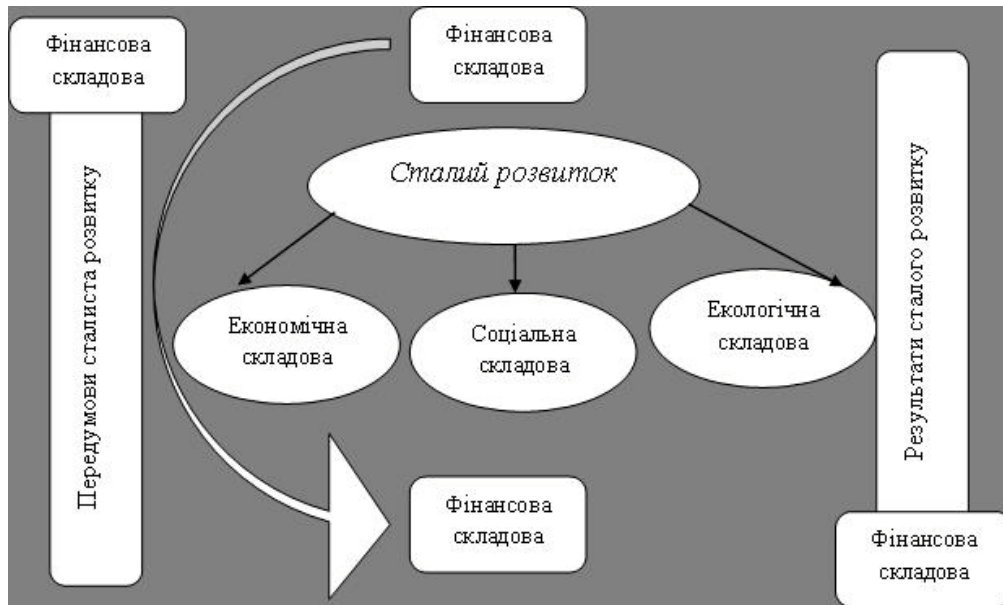

Рис. 2. Місце фінансової складової в системі сталого розвитку корпорації

Джерело: складено автором

Висновки. Таким чином, фінансова складова сталого розвитку корпорації є вираженою з огляду на його комплексність багатоаспектність, а саме проявляється, як:

- фінансова передумова сталого розвитку корпорації, яка полягає у результативності її попередньої поточної діяльності, що формують можливості розширити спектр ділової активності в майбутньому, зокрема поряд із економічною, реалізувати пріоритети соціально-направленої та екологічної діяльності;
- одна із компонент забезпечення процесу сталого розвитку корпорації, яка полягає у систематичному фінансуванні поступальної ділової активності у різних напрямках згідно пріоритетів сталого розвитку на мікрорівні;
- результат реалізації концепції сталого розвитку корпорації, який полягає у поліпшенні фінансових показників за рахунок фіксування результативності нефінансових індикаторів, наприклад у результаті покращення іміджу корпорації в результаті соціальної активності.

Отже, питання дослідження природи та значення фінансова складова сталого розвитку корпорації вимагає спільного теоретичного та прикладного обґрунтування. Це, в свою чергу, доводить багатоаспектність питання та важливу роль подальших систематичних досліджень у даному напрямі.

Література

1. Арнольд Глен. Руководство по корпоративным финансам: Пособие по финансовым рынкам, решениям и методам / Арнольд Глен; пер. з англ.; под наук. ред. О.Б. Максимовой. — Дніпропетровськ: Баланс Бізнес Букс, 2007. — 752 с.
2. Васильчук І. П. Оцінка діяльності корпорацій в контексті сталого розвитку / І. П. Васильчук // Вісник соціально-економічних досліджень. — 2012. — Вип. 2. — С. 39–44.
3. Гросул В. А. Методичне забезпечення організації сталого розвитку / В. А. Гросул // Економічна стратегія і перспективи розвитку сфери торгівлі та послуг. — 2010. — Вип. 1. — С. 160–167.
4. Звіт про сталий розвиток корпорації «Оболонь». — 2014. — [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://report.obolon.ua/img/Obolon_AnnualReport-2014_ua.pdf
5. Квятковська Л. А. Реалізація принципів концепції сталого розвитку в діяльності підприємства / Л. А. Квятковська // Вісник соціально-економічних досліджень. — 2013. — Вип. 1. — С. 85–89.
6. Кузьміна О. С. Аналіз підходів до трактування поняття «сталий розвиток підприємства». / О. С. Кузьміна // Вісник Хмельницького національного університету. — 2015. — № 5. — Т. 1. — С. 13–21.
7. Сталинська О. В. Обґрунтування необхідності управління промисловими підприємствами на основі принципів сталого розвитку / О. В. Сталинська, С. В. Коверга, О. В. Гайдатов // Економічний вісник Національного гірничого університету. — 2011. — № 4. — С. 114–119.
8. Шумпетер Й. Теория экономического развития. Капитализм, социализм и демократия / Й. Шумпетер; пер. з англ. В. С. Автономова. — М.: ЭКСМО, 2007. — 864 с.
9. Blaesing D. Nachhaltigkeitsberichterstattung in Deutschland und den USA. Berichtspraxis, Determinanten und Eigenkapitalkostenwirkungen, Frankfurt a.M. 2013. — P. 12.
10. Global Agenda Council on the Role of Business 2012 / World Economic Forum. — March 2012. — P. 3.
11. Schumacher E. This I Believe and Other Essays. — Green Books, 1998. — 223 p.
12. Sustainable Value: EABIS Research Project / European Academy of Business in Society, September 2009. — P. 28.

References

1. Arnold G. Rukovodstvo po korporativnym finansam: Posobie po finansovym rynkam, reshenijam i metodam. Dnipropetrovsk: Balans Biznes Buks, 2007.
2. Vasil'chuk I. P. "Visnik social'no-ekonomichnih doslidzhen'." *Ocinka dijal'nosti korporacij v konteksti stalogo rozvitku*, February, 2, 2012.
3. Grosul V. A. "Ekonomichna strategija i perspektivi rozvitku sferi torgivli ta poslug." *Metodichne zabezpechennja organizacii stalogo rozvitku*, January 1, 2010.
4. Zvit pro stalij rozvitok korporacii «Obolon'». 2014. Elektronnij resurs. — Rezhim dostupu: http://report.obolon.ua/img/Obolon_AnnualReport-2014_ua.pdf
5. Kvjatkovs'ka L. A. "Visnik social'no-ekonomichnih doslidzhen'." *Realizacija principiv koncepcii stalogo rozvitku v dijal'nosti pidpriemstva*, January 1, 2013.
6. Kuz'mina O. S. "Visnik Hmel'nic'kogo nacional'nogo universitetu." *Analiz pidhodiv do traktuvannja ponjattja «stalij rozvitok pidpriemstva»*. May, 5, 2015.
7. Stalins'ka O. V. "Ekonomichnij visnik Nacional'nogo gimnichogo universitetu." *Obgruntuvannja neobhidnosti upravlinnja promislovimi pidpriemstvami na osnovi principiv stalogo rozvitku*, April, 4, 2011.
8. Shumpeter J. *Teorija jekonomicheskogo razvitija. Kapitalizm, socializm i demokratija* M.: JeKSMO, 2007.

9. *Blaesing D.* Nachhaltigkeits berichterstattung in Deutschland und den USA. Berichtspraxis, Determinanten und Eigenkapitalkostenwirkungen, Frankfurt a.M. 2013.
10. Global Agenda Council on the Role of Business 2012. World Economic Forum. March, 2012.
11. *Schumacher E.* This I Believe and Other Essays. Green Books, 1998.
12. Sustainable Value: EABIS Research Project / European Academy of Business in Society, September, 2009.

ФИНАНСОВАЯ СОСТАВЛЯЮЩАЯ УСТОЙЧИВОГО РАЗВИТИЯ КОРПОРАЦИИ

Дыба А. М., кандидат экон. наук, доцент, доцент кафедры инвестиционной деятельности ГВУЗ «Киевский национальный экономический университет имени Вадима Гетьмана»

Аннотация. В статье обоснованы разные взгляды на сущность и природу устойчивого развития, разграничены основные компоненты устойчивого развития. Отмечено возможности применять финансовую составляющую, как в качестве предпосылки, так и в качестве результата устойчивого развития. Обращено внимание на возможности сочетания финансовых и нефинансовых индикаторов деловой активности компании.

Ключевые слова: устойчивое развитие, финансирование, финансовый показатель, корпоративная культура.

FINANCIAL COMPONENT OF STABLE INNOVATIVE DEVELOPMENT OF CORPORATION

O. Dyba, PhD, SHEI “Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman”

Abstract. The current increased competition within international requires successful interaction of international business representatives, considering not only financial but also non-financial indicators of performance. Therefore, the stable development components, namely the possibilities of combining direct production activities, implementing successful business management policy, promotion of staff, impact on social and environmental development of society are important questions for entities nowadays. The different approaches to the essence and nature of stable development are observed in the article. The main components of stable development are differentiated. Possibilities of financial component's use are observed so as requirements and as results of stable development. The attention is paid to the possibilities of financial and nonfinancial indicators of business activity of the corporation.

Keywords: stable development, financing, financial indicator, corporate culture.

Стаття надійшла до редакції 17.04.2017